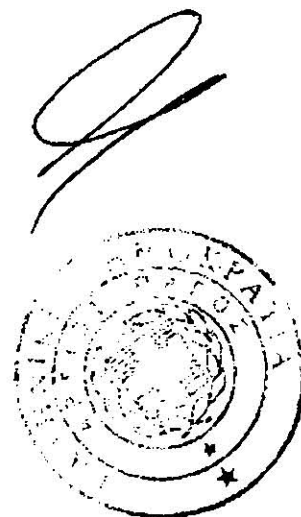

Μ.Σ.

Αριθμός 561/2014
ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ
Δ' Πολιτικό Τμήμα

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τους Δικαστές: Νικόλαο Λεοντή, Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου, Βασιλική Θάνου-Χριστοφίλου, Δημητρούλα Υφαντή, Ιωάννα Πετροπούλου και Γεώργιο Σακκά, Αρεοπαγίτες.

ΣΥΝΗΛΘΕ σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του, στις 6 Δεκεμβρίου 2013, με την παρουσία και της Γραμματέως Ελένης Τσιουρή, για να δικάσει μεταξύ:

Του αναιρεσιόντος: Του Σωματείου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την επωνυμία «ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ» το οποίο εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα, το οποίο εκπροσωπήθηκε από τον

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.2

πληρεξούσιο δικηγόρο του Δημήτρη Σπυράκο και κατέθεσε προτάσεις.

Των αναιρεσιβλήτων: 1. Της εταιρίας με την επωνυμία «ΑΜΕΡΙΚΑΝ ΛΑΪΦ ΙΝΣΟΥΡΑΝΣ ΚΟΜΠΑΝΥ» (AMERICAN LIFE INSURANCE COMPANY) και το διακριτικό τίτλο «METLIFE ALICO» που εδρεύει στο Wilmington Delaware, Η.Π.Α, νομίμως εκπροσωπούμενης και εγκατεστημένης στην Ελλάδα, στο Μαρούσι, η οποία εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Γεώργιο Μπούρα και κατέθεσε προτάσεις, και 2. του σωματείου με την επωνυμία « Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος» που εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα, το οποίο εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Χρήστο Θεοδώρου και κατέθεσε προτάσεις.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 6-3-2008 αγωγή του ήδη αναιρεσειόντος, που κατατέθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 840/2008 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 3880/2010 του Εφετείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί το αναιρεσείον με την από 19-3-2013 αίτησή του.

Κατά τη συζήτηση της αίτησης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν, όπως σημειώνεται πιο πάνω.

Η Εισηγήτρια Αρεοπαγίτης, Δημητρούλα Υφαντή, ανέγνωσε την από 26-11-2013 έκθεσή της, με την οποία εισηγήθηκε την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως.

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.3

Ο πληρεξούσιος του αναιρεσειόντος ζήτησε την παραδοχή της αιτήσεως, οι πληρεξούσιοι των αναιρεσιβλήτων την απόρριψή της και καθένας την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Κατά την διάταξη του άρθρου 559 αριθ. 1 του ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται μόνον αν παραβιάστηκε κανόνας του ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών. Ο κανόνας δικαίου παραβιάζεται, αν δεν εφαρμοστεί ενώ συνέτρεχαν οι πραγματικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του, ή αν εφαρμοστεί ενώ δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις αυτές, καθώς και αν εφαρμοστεί εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη υπαγωγή (Ολ. ΑΠ 7/2006, 4/2005). Με το λόγο αναίρεσης από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ (παραβίαση κανόνα του ουσιαστικού δικαίου) ελέγχονται τα σφάλματα του δικαστηρίου κατά την εκτίμηση του νόμου βάσιμου της αγωγής ή των ισχυρισμών των διαδίκων, καθώς και τα νομικά σφάλματα κατά την έρευνα της ουσίας της διαφοράς. Ελέγχεται, δηλαδή, αν η αγωγή, ένσταση κ.λπ. ορθώς απορρίφθηκε ως μη νόμιμη ή αν κατά παράβαση ουσιαστικού κανόνα δικαίου, έγινε δεκτή ως νόμιμη ή απορρίφθηκε ή έγινε δεκτή κατ' ουσίαν (Ολ. ΑΠ 27 και 28/1998). Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 6 του ν.2251/1994 «Προστασία Καταναλωτών», όπως ισχύει μετά την αναθεώρηση του με το ν. 3587/2007 οι γενικοί όροι

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.4

των συναλλαγών (ΓΟΣ) δηλαδή οι όροι που έχουν διατυπωθεί εκ των προτέρων για μελλοντικές συμβάσεις απαγορεύονται και είναι άκυροι αν έχουν ως αποτέλεσμα τη σημαντική διατάραξη της ισορροπίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή. Με τη διάταξη αυτή απαλείφθηκε η προηγούμενη ρύθμιση που απαιτούσε απεριόριστο αριθμό μελλοντικών συμβάσεων. Ο ν.2251/1994 αποτελεί ενσωμάτωση στο Εθνικό Δίκαιο της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 5-4-1993 «σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με τους καταναλωτές». Στο άρθρο 3 παρ. 1 της εν λόγω Οδηγίας ορίζεται ότι «ρήτρα σύμβασης που δεν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης θεωρείται καταχρηστική, όταν παρά την απαίτηση καλής πίστης, δημιουργεί σε βάρος του καταναλωτή σημαντική ανισορροπία ανάμεσα στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των μερών, τα απορρέοντα από τη σύμβαση», ενώ κατά τη διάταξη του άρθρου 8 της ίδιας Οδηγίας «Τα Κράτη - Μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν, στον τομέα που διέπεται από την παρούσα Οδηγία, αυστηρότερες διατάξεις, σύμφωνες προς τη Συνθήκη, για να εξασφαλίζεται μεγαλύτερη προστασία στον καταναλωτή». Η ρύθμιση της παρ. 6 του άρθρου 2 του ν. 2251/1994 αποτελεί εξειδίκευση της γενικής αρχής του άρθρου 281 του ΑΚ, κατά την οποία απαγορεύεται η καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος ή η κατάχρηση ενός θεσμού, όπως είναι η συμβατική ελευθερία. Η παραπάνω

5

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.5

παράγραφος στην αρχική της διατύπωση χρησιμοποιούσε τον όρο «υπέρμετρη διατάραξη» της ισορροπίας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων αποκλίνοντας φραστικά από τη διατύπωση του άρθρου 3 παρ. 1 της ανωτέρω Οδηγίας, η οποία ομιλεί για σημαντική ανισορροπία ανάμεσα στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών. Με τους ΓΟΣ είτε επιχειρείται απόκλιση από ρυθμίσεις του ενδοτικού δικαίου είτε ρυθμίζονται πρόσθετα στοιχεία που δεν αντιμετωπίζονται από διατάξεις ενδοτικού δικαίου. Δεν απαγορεύεται όμως η απόκλιση από οποιαδήποτε διάταξη του ενδοτικού δικαίου αλλά (μόνο από εκείνες που φέρουν καθοδηγητικό χαρακτήρα ή σε περίπτωση άτυπων συναλλακτικών μορφών, από τα ουσιώδη, για την επίτευξη του σκοπού και της διατήρησης της φύσης της σύμβασης, δικαιώματα και υποχρεώσεις των μερών που απηχούν πράγματι δικαιολογημένες προσδοκίες του πελάτη για το συγκεκριμένο είδος συναλλαγής. Καταχρηστικός και συνεπώς άκυρος είναι κάθε ΓΟΣ, ο οποίος χωρίς επαρκή και εύλογη αιτία αποκλίνει από ουσιώδεις βασικές αξιολογήσεις του ενδοτικού δικαίου, δηλαδή από τυπικές και συναλλακτικά δικαιολογημένες προσδοκίες του πελάτη. Η καθοδηγητική λειτουργία διαταράσσεται όταν με το περιεχόμενο του Γ.Ο.Σ αλλάζει η εικόνα που έχει διαμορφωθεί με βάση τους κανόνες του ενδοτικού δικαίου για τη συγκεκριμένη συμβατική μορφή. Ελέγχεται, επίσης, για καταχρηστικότητα η ρύθμιση ενός ΓΟΣ, με τον οποίο επέρχεται περιορισμός θεμελιωδών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που προκύπτουν από τη

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.6

φύση της σύμβασης κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να απειλείται η ματαιώση του σκοπού της. Για να κριθεί αν ένας ΓΟΣ διαταράσσει τη συμβατική ισορροπία και συνεπώς είναι άκυρος ως καταχρηστικός γίνεται αξιολογική στάθμιση των εκατέρωθεν συμφερόντων και εκτιμώνται οι ειδικές συνθήκες της συγκεκριμένης περίπτωσης. Λαμβάνονται υπόψη, εκτός από την ανάγκη προστασίας του κατά τεκμήριο ασθενέστερου καταναλωτή, η φύση των αγαθών ή υπηρεσιών που αφορά η σύμβαση, ο σκοπός της, το σύνολο των ειδικών συνθηκών κατά τη σύναψη της, όπως ο εξειδικευμένος ή μη χαρακτήρας της συναλλαγής, η εξοικείωση του πελάτη με τις σχετικές συναλλαγές, το μορφωτικό και πνευματικό του επίπεδο, οι κίνδυνοι που αναλαμβάνονται και η δυνατότητα αντιμετώπισης τους, καθώς επίσης και όλες οι υπόλοιπες ρήτρες της σύμβασης ή άλλης σύμβασης από την οποία αυτή εξαρτάται. (ΑΠ 1495/2006). Έτσι κατά τον έλεγχο του κύρους του περιεχομένου ενός ΓΟΣ, εξετάζεται σε πρώτη φάση αν αυτός είναι αντίθετος με κάποια απαγορευτική ρήτρα που περιλαμβάνεται στην ενδεικτική απαρίθμηση συγκεκριμένων ΓΟΣ που θεωρούνται «PER SE» καταχρηστικοί και άρα άκυροι, δηλαδή χωρίς να απαιτείται ως προς αυτούς η ύπαρξη των προαναφερόμενων προϋποθέσεων της γενικής ρήτρας και σε περίπτωση αρνητικού αποτελέσματος, ελέγχεται κατά πόσο ο συγκεκριμένος ΓΟΣ περιέχει απόκλιση από ουσιώδεις αξιολογήσεις καθοδηγητικού χαρακτήρα του ενδοτικού δικαίου δηλαδή η καταχρηστικότητα θα κριθεί με βάση τα κριτήρια των εδαφίων α και β της παρ. 6 του άρθρου

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.7

2 του ν.2251/1994 (ΑΠ 1219/2001, ΑΠ296/2001). Περαιτέρω το δίκαιο των ΓΟΣ διέπεται από την αρχή της διαφάνειας, η οποία διατυπώνεται ρητά και στο άρθρο 5 της Οδηγίας, σύμφωνα με την οποία οι ΓΟΣ πρέπει να είναι διατυπωμένοι κατά τρόπο σαφή και κατανοητό, ώστε ο καταναλωτής να είναι σε θέση να διαγνώσει εκ των προτέρων κρίσιμα στοιχεία ή μεγέθη της σύμβασης όπως η διάρκεια της και τα μεγέθη που περιλαμβάνονται στη βασική σχέση παροχής και αντιπαροχής. Η σχέση αυτή παροχής και αντιπαροχής, ενώ καταρχήν δεν λαμβάνεται υπόψη για την εκτίμηση του καταχρηστικού χαρακτήρα κάποιου ΓΟΣ, εντούτοις, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 της Οδηγίας, ελέγχεται εάν ο σχετικός όρος δεν είναι διατυπωμένος κατά τρόπο σαφή και κατανοητό, εάν δηλαδή έχει παραβιασθεί η αρχή της διαφάνειας, (ΑΠ 430/2005). Στην προκειμένη περίπτωση με την προσβαλλομένη απόφαση έγιναν δεκτά τα ακόλουθα όσο αφορούν τον εδώ ερευνώμενο αναιρετικό λόγο και κατά τα τρία μέρη του: «Το ενάγον είναι νομίμως αναγνωρισμένο σωματείο κατά το άρθρο 10 παρ. 1 του ν. 2251/1994. Η εναγομένη είναι ασφαλιστική εταιρία που ασχολείται με ασφαλίσεις του κλάδου ζωής και ατυχημάτων. Στα πλαίσια της δραστηριότητας της αυτής κατά την κατάρτιση των ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής εφαρμόζει «Πίνακα Αξιών» που βρίσκεται πριν από το τμήμα των ασφαλιστηρίων συμβολαίων που περιέχουν τους Γενικούς Όρους Συναλλαγών, ο οποίος δεν αποτελεί γενικό όρο συναλλαγών αλλά είναι προδιατυπωμένος, δεν έχει καταστεί αντικείμενο

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.8

ατομικής διαπραγμάτευσης και υπόκειται στον ίδιο έλεγχο καταχρηστικότητας και αδιαφάνειας όπως και οι ΓΟΣ. Ο εν λόγω πίνακας χωρίζεται σε πέντε στήλες, στην πρώτη στήλη αναφέρονται τα συμπληρωμένα έτη ισχύος του ασφαλιστηρίου συμβολαίου, με έναρξη από το τρίτο έτος ισχύος του, στη δεύτερη η εγγυημένη αξία εξαγοράς που θα αποδοθεί αν ο ασφαλισμένος ασκήσει το σχετικό δικαίωμα του, στην τρίτη στήλη το Μειωμένο Κεφάλαιο ασφαλίσεως ελεύθερης άλλων καταβολών και στην τέταρτη στήλη το δικαίωμα του κάθε συμβαλλόμενου στο προϊόν υπεραπόδοσης των μαθηματικών αποθεμάτων. Συσσωρευμένα ποσά με ετήσια ενδεικτική συνολική απόδοση της εναγομένης εταιρίας 4% και 6%. Δεν γίνεται καμιά αναφορά για τα δύο πρώτα έτη της ασφάλισης. Το ενάγον ισχυρίζεται ότι ο πίνακας είναι καταχρηστικός ως αδιαφανής, καθόσον αφενός μεν δεν γίνεται σ' αυτόν καμιά αναφορά στο ότι τα ασφάλιστρα των δύο πρώτων ετών δεν αποταμιεύονται στο σύνολο τους και δεν εκτίθεται η αιτία της μη αποταμίευσης τους, αφετέρου δε ότι δεν εκτίθεται σ' αυτόν ποια η φύση και το ύψος των εξόδων τα οποία παρακρατεί η εναγομένη, η οποία παρακρατεί τα ασφάλιστρα για να καλύψει λειτουργικά της έξοδα και ουσιαστικά αφαιρεί από τα ασφάλιστρα των πρώτων ετών τα έξοδα για όλη τη διάρκεια της ασφάλισης, τα οποία ο λήπτης της ασφάλισης προκαταβάλλει χωρίς να το γνωρίζει, με αποτέλεσμα τα συμβόλαια τα δύο πρώτα έτη ισχύος της ασφάλισης να μην έχουν καμιά αξία εξαγοράς. Επ' αυτών πρέπει να σημειωθούν

[Handwritten mark]

[Handwritten signature]

[Handwritten mark]

τα εξής: Το άρθρο 29 παρ. 3 και 4 του ν. 2496/1997 για την ασφαλιστική σύμβαση προβλέπει τα εξής σχετικά με το δικαίωμα εξαγοράς στις ασφαλίσει ζωής: «3. Στην ατομική ασφάλιση ο λήπτης της ασφάλισης έχει δικαίωμα να ζητήσει από την ασφαλιστή την εξαγορά της ασφάλισης μετά πάροδο χρονικού διαστήματος που προβλέπεται στο ασφαλιστήριο και το οποίο δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο των τριών ετών. 4. Ο ασφαλιστής αποδίδει στο λήπτη της ασφάλισης την αξία εξαγοράς που συμφωνήθηκε. Ως βάση υπολογισμού της αξίας εξαγοράς λαμβάνονται υπόψη τα έξοδα του ασφαλιστή που βαρύνουν τη συγκεκριμένη σύμβαση και τα καταβληθέντα ασφάλιστρα αποταμίευσης. Την ίδια υποχρέωση έχει ο ασφαλιστής και σε κάθε περίπτωση ασφαλιστικής σύμβασης». Με τις παραπάνω διατάξεις που προβλέφθηκε το δικαίωμα του λήπτη της ασφάλισης περί εξαγοράς του ασφαλιστηρίου συμβολαίου προβλέφθηκε και ότι η δυνατότητα εξαγοράς δεν γεννάται αμέσως αλλά μετά την πάροδο χρονικού διαστήματος, το οποίο θα προβλέπεται στην ατομική σύμβαση και δεν θα μπορεί να είναι μεγαλύτερο από τρία έτη. Επίσης κατά το νόμο για τον υπολογισμό της αξίας εξαγοράς ενός ασφαλιστηρίου συμβολαίου ο ασφαλιστής λαμβάνει υπόψη και τα έξοδα που τον βαρύνουν. Στις μακροχρόνιες δε ασφαλίσει ζωής η ασφαλιστική κάλυψη συνίσταται στα ποσά που έχουν συμφωνηθεί να καταβληθούν στη λήξη της σύμβασης ή στην περίπτωση θανάτου ή στην περίπτωση εξαγοράς του ασφαλιστηρίου συμβολαίου. Τα ποσά αυτά αποτελούν το μαθηματικό απόθεμα. Το

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.10

μαθηματικό απόθεμα υπολογίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Κ3-4382/2001 Υπουργική Απόφαση (πριν απ' αυτή υπολογιζόταν σύμφωνα με την ΥΑ Κ4-4381/1979). Ειδικά για τον υπολογισμό της αξίας εξαγοράς ορίζεται στο άρθρο 6 παρ. 1 Δ ότι υπολογίζεται με βάση το μαθηματικό απόθεμα, τα μεταφερόμενα (αναπόσβεστα) έξοδα πρόσκτησης και το συντελεστή ποινής εξαγοράς ανάλογα με τα έτη της ασφάλισης. Ητοι από το μαθηματικό απόθεμα αφαιρούνται τα μεταφερόμενα έξοδα πρόσκτησης (προμήθειες, αμοιβές εκπαίδευσως των παραγωγών ασφαλειών, επιδόματα και λοιπά πέραν των προμηθειών ποσά που πραγματοποιούνται για τη σύναψη και την απόκτηση των πρωτασφαλίσεων), που έχουν καταβληθεί ή πιστωθεί κατά το κλείσιμο των οικονομικών καταστάσεων και αφορούν επόμενες οικονομικές χρήσεις. Για κάθε συμβόλαιο τα παραπάνω καταβαλλόμενα έξοδα πρόσκτησης δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερα από το 6% του ετήσιου εμπορικού ασφαλίστρου (ασφαλίστρου κινδύνου + έξοδα διαχείρισης (διοίκησης) + έξοδα πρόσκτησης) επί τα έτη πληρωμής των εμπορικών ασφαλίστρων με ανώτατο όριο 1,5 (ενάμισυ) ετήσιο εμπορικό ασφαλίστρου (άρθρο 6 παρ.1 Γ της παραπάνω Υ.Α). Συνάγεται, επομένως, κατά τα προαναφερόμενα, ότι νομίμως το ασφαλιστικό κεφάλαιο δεν σχηματίζεται από το σύνολο των καταβληθέντων ασφαλίστρων αλλά μόνο από το ασφαλίστρου κινδύνου, ήτοι χωρίς τα έξοδα πρόσκτησης και διαχείρισης και επί πλέον ότι νομίμως δεν συνυπολογίζονται τα μεταφερόμενα ~~έξοδα~~ πρόσκτησης στο ασφαλιστικό

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.11

κεφάλαιο, καθόσον μέρος των ασφαλίσεων αναλώνεται στον κίνδυνο πρόωρου θανάτου", οπότε ο ασφαλιστής θα πρέπει, κατά την ασφαλιστική σύμβαση, να καταβάλει άμεσα ολόκληρο το συμφωνημένο ασφαλιστικό κεφάλαιο (και στο τριπλάσιο αν πρόκειται για ατύχημα) και ότι νομίμως επιβάλλεται ποινή εξαγοράς που επιβαρύνει το ασφαλιστικό κεφάλαιο όταν ο ασφαλισμένος επιλέξει την πρόωρη λήξη της σύμβασης ασφάλισης. Εξάλλου οι μακροχρόνιες ασφάλισεις ζωής δεν έχουν χαρακτήρα αποκλειστικά αποταμιευτικό / επενδυτικό, καθόσον σ' αυτές, κατά τα προαναφερθέντα, περιλαμβάνεται και ο κίνδυνος θανάτου και δεν μπορούν να συγκριθούν με επιχειρήσεις αποκλειστικά χρηματοοικονομικού τομέα δεν μπορεί δε ο καταναλωτής να προσδοκά από μία τέτοια ασφάλιση ότι το σύνολο των ασφαλίσεων που καταβάλει θα αποταμιεύεται. Περαιτέρω κατά τον γενικό όρο 13 των ασφαλιστηρίων συμβολαίων «...Αμέσως μετά την συμπλήρωση του πρώτου έτους ισχύος του και σε όλο το χρονικό διάστημα που ακολουθεί, το ασφαλιστήριο αυτό παρέχει στον αντισυμβαλλόμενο δικαίωμα στο προϊόν της Υπεραπόδοσης από την επένδυση των Μαθηματικών Αποθεμάτων (Π.Υ.Μ.Α). Το Π.Υ.Μ.Α υπολογίζεται στο τέλος κάθε χρήσης, εφόσον το ασφαλιστήριο παρέμεινε σε ισχύ σε όλη τη χρήση και ισούται με το γινόμενο του επενδυόμενου Μαθηματικού Αποθέματος που υπήρχε στο τέλος της προηγούμενης χρήσης με το ποσοστό που προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ της επιταχυνόμενης απόδοσης της εταιρίας και του τεχνικού

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.12

επιτοκίου που αναφέρεται στη σελίδα Ειδικών Στοιχείων, αφού πολλαπλασιασθεί με τη συμμετοχή του αντισυμβαλλομένου που δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 85%. Το πρώτο Μαθηματικό απόθεμα που χρησιμοποιείται είναι εκείνο που σχηματίζεται στο τέλος της χρήσης που ακολουθεί την πρώτη επέτειο του συμβολαίου». Από τον παραπάνω όρο προκύπτει ότι ο λήπτης της ασφάλισης συμμετέχει στο σχηματισμό του μαθηματικού αποθέματος, το ασφαλιστρο του επενδύεται το δεύτερο έτος της ασφάλισης και στο τρίτο έτος αναγνωρίζεται σ' αυτόν δικαίωμα στο προϊόν υπεραπόδοσης (Π.Υ.Μ.Α). Προκύπτει, επομένως σαφώς ότι τμήμα του αποταμιευτικού ασφαλιστρο επενδύεται υποχρεωτικά. Νόμιμα συνεπώς δεν γίνεται μεία αξίας εξαγοράς για τα δύο πρώτα έτη διάρκειας της ασφαλίσεως, εφόσον κατά το νόμο ο ασφαλιστής έχει δικαίωμα να μην προβλέψει τη σχετική δυνατότητα (άρθρο 29 παρ. 3 του ν. 2496/97). Νόμιμα επίσης, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν δεν αποταμιεύονται όλα τα ασφαλιστρα κατά τα πρώτα έτη εφόσον διατίθενται ως έξοδα που επιβαρύνουν νομίμως τα ασφαλιστρα και ο λήπτης της ασφάλισης πληροφορείται από τον πίνακα ότι τα δύο πρώτα έτη ισχύος της ασφάλισης το συμβόλαιο του δεν έχει καμιά αξία εξαγοράς. Τούτο δε δεν διαταράσσει σημαντικά την ισορροπία μεταξύ των συμβαλλομένων μερών εις βάρος του καταναλωτή, δεδομένου ότι ο ασφαλιστής φέρει αμέσως τον κίνδυνο θανάτου του ασφαλισμένου. Κατά συνέπεια η αγωγή κατά το μέρος που ~~πληττεται~~ ο πίνακας αξιών ως

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.13

καταχρηστικός λόγω αδιαφάνειας διότι δεν αναφέρεται σ' αυτόν ότι τα ασφάλιστρα των δύο πρώτων ετών δεν αποταμιεύονται στο σύνολο τους, δεν αναφέρεται η αιτία της μη αποταμίευσής τους και η αιτία και το ύψος των εξόδων ώστε τα δύο πρώτα έτη τα ασφαλιστήρια συμβόλαια να μην έχουν καμιά αξία εξαγοράς είναι απορριπτέα ως αβάσιμη, όπως έκρινε ορθά το πρωτοβάθμιο δικαστήριο και κατά συνέπεια ο σχετικός λόγος εφέσεως με τον οποίο το εκκαλούν παραπονείται για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι η εναγομένη στα ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής και συγκεκριμένα στο κεφάλαιο Γενικοί Όροι ασφαλιστηρίου Εγγυημένης Σύνταξης /Αποταμίευσης με τον τίτλο «ΕΞΑΓΟΡΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΟΥ» περιλαμβάνει και τον όρο 16, ο οποίος ορίζει τα εξής: «16. ΕΞΑΓΟΡΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΟΥ. Αυτό το Ασφαλιστήριο, ύστερα από γραπτή αίτηση που γίνεται σε έντυπο της Εταιρίας και που θα υποβληθεί σε αυτή, μαζί με το Ασφαλιστήριο Συμβόλαιο από τον Αντισυμβαλλόμενο ή άλλο πρόσωπο που έχει ορίσει ο Αντισυμβαλλόμενος, μπορεί να εξαγοραστεί σε περίπτωση που έχει παραμείνει σε ισχύ επί τρία πλήρη συνεχή έτη. Η αξία εξαγοράς υπολογίζεται σύμφωνα με τους όρους που αναγράφονται στην σελίδα με τους πίνακες αξιών. Από την αξία εξαγοράς αφαιρείται κάθε οφειλή στην εταιρεία που έχει σχέση με αυτό το Ασφαλιστήριο. Η καταβολή της αξίας εξαγοράς μπορεί, σύμφωνα με την κρίση της εταιρείας,

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.14

να αναβληθεί μέχρι έξι μήνες από την λήψη της σχετικής αίτησης από την εταιρεία». Εφαρμόζει, επίσης και τον γενικό όρο 15, ο οποίος περιέχεται στο ίδιο έντυπο ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής με τον τίτλο «ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ». Ο όρος αυτός, στη δεύτερη παράγραφο του ορίζει τα εξής: «...15... β) Ασφάλιση χωρίς άλλη καταβολή Ασφαλιστρων - Ελευθεροποίηση: Σε περίπτωση που ο αντισυμβαλλόμενος δεν ζητήσει αυτόματο δανεισμό για την εξόφληση ασφαλιστρων ή εξαγορά του Ασφαλιστηρίου του, αυτό μετατρέπεται αυτόματα σε ασφάλιση χωρίς άλλη καταβολή ασφαλιστρων και παραμένει σε ισχύ αλλά με Μειωμένο Κεφάλαιο Θανάτου και σύνταξης. Το μειωμένο κεφάλαιο θανάτου θα είναι ίσο με το σύνολο των καθαρών ασφαλιστρων αυτού του Βασικού Ασφαλιστηρίου που έχουν καταβληθεί μέχρι την ημερομηνία διακοπής καταβολής ασφαλιστρων. Το Μειωμένο ποσό σύνταξης υπολογίζεται με βάση την αξία εξαγοράς που έχει αποκτήσει το Ασφαλιστήριο κατά το χρόνο διακοπής καταβολής ασφαλιστρων αφού αφαιρεθεί οποιαδήποτε οφειλή από το Ασφαλιστήριο και η οποία θεωρείται σαν εφάπαξ ασφάλιστρο, για τύπο ασφάλισης όμοιο με τον τύπο αυτού του Ασφαλιστηρίου. Σαν ηλικία του ασφαλισμένου για τον καθορισμό του Μειωμένου Ποσού Σύνταξης θα λαμβάνεται η ηλικία του την ημερομηνία, διακοπής καταβολής ασφαλιστρων. Το Μειωμένο Ποσό Σύνταξης θα καταβάλλεται από την εταιρεία σύμφωνα με τους όρους ασφάλισης που καθορίζονται από αυτό το Ασφαλιστήριο για την καταβολή

4

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.15

του αρχικού ποσού σύνταξης. Σε περίπτωση που η μηνιαία συνταξιοδοτική παροχή είναι μικρότερη από το ποσό των 60 ευρώ, θα καταβάλλεται το ποσό της εξαγοράς. Το ασφαλιστήριο αυτό μπορεί να εξαγορασθεί ή να ελευθερωποιηθεί πριν από την ημερομηνία καταβολής της πρώτης συνταξιοδοτικής παροχής». Κατά το περιεχόμενο των εν λόγω δύο όρων η αξία εξαγοράς των συμβολαίων καθώς και του κεφαλαίου που απομένει σε περίπτωση που η ασφάλιση καταστεί ελεύθερη πληρωμής ασφαλιστρών, υπολογίζεται σύμφωνα με τους όρους που αναγράφονται στη σελίδα με τους πίνακες αξιών. Αναφέρθηκε ήδη σχετικά με τον πίνακα αξιών εξαγοράς ότι δεν είναι καταχρηστικός, δεν αντίκειται στην αρχή της διαφάνειας και δεν διαταράσσει σημαντικά την ισορροπία μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Αναφέρθηκε επίσης ότι κατά νόμο (άρθρο 29 παρ. 3 και 4 του ν. 2496/1997) ο λήπτης της ασφάλισης έχει δικαίωμα να ζητήσει από τον ασφαλιστή την εξαγορά μετά πάροδο χρονικού διαστήματος που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο των τριών ετών, Ο ασφαλιστής αποδίδει την αξία εξαγοράς που συμφωνήθηκε. Ο όρος 16 ως προς τις προϋποθέσεις εξαγοράς βασικά περιέχει ό,τι αναφέρεται στην παραπάνω διάταξη, ήτοι επιτρέπει το δικαίωμα εξαγοράς μετά πάροδο τριών ετών. Ο όρος επίσης 15 των Γενικών Όρων των ασφαλιστηρίων συμβολαίων αποτελεί εφαρμογή των οριζόμενων στην Υ.Α Κ3-4381/1979 κατά την οποία «Το ελαττωμένο κεφάλαιο ελεύθερου συμβολαίου περαιτέρω καταβολής ασφαλιστρών, θα υπολογίζεται από την αντίστοιχη

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.16

αξία εξαγοράς που θα λαμβάνεται ως εφάπαξ καθαρό ασφάλιστρο, για την αντίστοιχη κατά τον χρόνο της εξαγοράς ηλικία του ασφαλιζομένου και για την διάρκεια υπολειπόμενη από τον χρόνο εξαγοράς μέχρι τη λήξη της ασφαλίσεως». Για τις περιπτώσεις εξαγοράς και ελευθεροποίησης συμβολαίου οι σχετικοί όροι παραπέμπουν στον πίνακα εξαγοράς, που ήδη κρίθηκε ότι δεν είναι καταχρηστικός. Από την παραπομπή αυτή οι παραπάνω όροι δεν καθίστανται αδιαφανείς διότι μπορεί ο καταναλωτής ανά πάσα στιγμή να πληροφορηθεί, κατά τρόπο απλό και κατανοητό από τον πίνακα εξαγοράς την τρέχουσα αξία της ασφάλισης του, και να επιλέξει ό,τι εξυπηρετεί τα συμφέροντα του. Ειδικότερα από τον πίνακα θα διαπιστώσει τα ποσά που έχει καταβάλει ως ασφάλιστρα και τις αξίες εξαγοράς διαπιστώνοντας ταυτόχρονα, για τους λόγους που ήδη έχουν αναφερθεί παραπάνω, ότι τα δύο πρώτα έτη της ασφάλισης το συμβόλαιο του δεν θα έχει αξία εξαγοράς, ώστε να μην είναι απαραίτητη περαιτέρω διευκρίνιση. Από την παραπομπή δε αυτή δεν υπάρχει ούτε σημαντική διατάραξη της ισορροπίας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, μεταξύ των συμβαλλομένων εις βάρος του ασφαλισμένου. Το πρωτοβάθμιο, επομένως, δικαστήριο που έκρινε διαφορετικά και έκρινε άκυρους ως καταχρηστικούς ως αντικείμενους στην αρχή της διαφάνειας και ότι διαταράσσουν σημαντικά την ισορροπία μεταξύ των συμβαλλομένων εις βάρος του καταναλωτή έσφαλε στην κρίση του αυτή και κατά συνέπεια ο σχετικός λόγος εφέσεως της εναγομένης πρέπει να γίνει άεκτός και η εκκαλουμένη να

12

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.17

εξαφανιστεί τόσο ως προς το μέρος κατά το οποίο έκρινε ως καταχρηστικούς τους σχετικούς όρους, απαγόρευσε τη χρήση τους και απείλησε χρηματική ποινή για κάθε μελλοντική παράβαση, όσο και ως προς το μέρος που έκανε δεκτή εν μέρει την αγωγή επιδικάζοντας χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης διότι, εφόσον δεν αποδείχθηκε ότι οι συμβάσεις της εναγομένης περιέχουν καταχρηστικούς όρους δεν στοιχειοθετείται και υποχρέωση αυτής να καταβάλει χρηματική ικανοποίηση. Το Εφετείο με το να δεχθεί με τις ανωτέρω σκέψεις τους αντίστοιχους λόγους της έφεσης της πρώτης αναιρεσίβλητης, κατά της αντιθέτως κρίνασας πρωτόδικης απόφασης, με την οποία έγινε δεκτή η αγωγή που είχε ασκήσει το αναιρεσείον Σωματείο σε σχέση με την καταχρηστικότητα και την αδιαφάνεια των υπ' αριθ 15 και 16 γενικών όρων της ασφάλισης για την εξαγορά του ασφαλιστηρίου και την ελευθεροποίηση του συμβολαίου από την καταβολή ασφαλίστρου, όπως και με το ν' απορρίψει την έφεση του αναιρεσείοντος σωματείου κατά της πρωτόδικης απόφασης κατά το μέρος της που έκρινε τον πίνακα εξαγοράς όχι αδιαφανή, ούτε καταχρηστικό ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε και δεν παραβίασε, τις εφαρμοσθείσες ως άνω ουσιαστικές διατάξεις του άρθρου 2 παρ του ν. 2251/1997 καθόσον τα ανελέγκτως πιο πάνω δεκτά γενόμενα ως αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά δεν εμφανίζουν τους προαναφερθέντες γενικούς όρους των ασφαλιστηρίων συμβολαίων καταχρηστικούς και αδιαφανείς ούτε μέσω αυτών διαταράσσεται σημαντικά η ισορροπία μεταξύ των

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.18

συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή ύστερα από αξιολογική στάθμιση των εκατέρωθεν συμφερόντων και των ειδικών συνθηκών της συγκεκριμένης περίπτωσης.

Επομένως, τα όσα αντίθετα υποστηρίζει το αναιρεσείον με τον μοναδικό λόγο του αναιρετηρίου, και κατά τα τρία μέρη του, με τον οποίο αποδίδεται στην προβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια από τον αριθ.1 του αρθρ. 559 του ΚΠολΔ κρίνονται αβάσιμα και απορριπτέα, όπως και ο αντίστοιχος λόγος αναίρεσης.

Μετά τα παραπάνω πρέπει να απορριφθεί η αίτηση αναίρεσης, διαταχθεί η εισαγωγή των κατατεθέντων παραβόλων στο Δημόσιο Ταμείο (ΚΠολΔ 495 παρ.4 εδ.4), και να καταδικασθεί το αναιρεσείον Σωματείο στα δικαστικά έξοδα των αναιρεσιβλήτων (άρθρ. 183 ΚΠολΔ) που κατέθεσαν και προτάσεις, τα οποία ορίζει στο ποσό των 2.700,00 ευρώ, για έκαστο των αυτοτελώς παραστάντων αναιρεσιβλήτων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την από 19-3-2013 αίτηση αναίρεσης για αναίρεση της υπ' αριθ. 3880/2010 απόφασης του Εφετείου Αθηνών.

Διατάσσει την εισαγωγή των κατατεθέντων παραβόλων (1566656, 1566657, 1566658, 23727, 23728 και 23729 διπλ. εισπράξεως ΤΥΠΟΥ Α) στο Δημόσιο Ταμείο.

Καταδικάζει το αναιρεσείον Σωματείο στη δικαστική δαπάνη των αναιρεσιβλήτων την οποία ορίζει στο ποσό των

2

αριθμ. απόφ. 561/2014 σελ.19

δύο χιλιάδων επτακοσίων (2.700,00) ευρώ για έκαστο των αυτοτελώς παραστάντων αναιρεσίβλητων.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 12 Φεβρουαρίου 2014.

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 7 Μαρτίου 2014.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Πιστό Αντίγραφο
βεβαιώθηκε για τη νόμιμη
λήψη
Αθήνα 28 ΜΑΡ 2014
Γραμματέας

